

Uvod u debatu

Cilj	Upoznati debatante s osnovnim pojmovima u debati.
Ishodi	Nakon sudjelovanja na sastanku debatant će moći: <ul style="list-style-type: none">· objasniti razlike između uobičajene rasprave i debate· objasniti razlike između teme i teze· navesti zašto teze počinju riječima „Ovaj dom“· razlikovati vrijednosne i planske teze
Materijali	/
Način održavanja	On-line u stvarnom vremenu
Metoda	rasprava, predavanje, samostalni rad
Procijenjeno trajanje	40 min

Uvod:

Debata je strukturirana rasprava. To znači da postoje dvije strane – propozicija i opozicija koje zastupaju suprotne strane prema točno određenim pravilima.

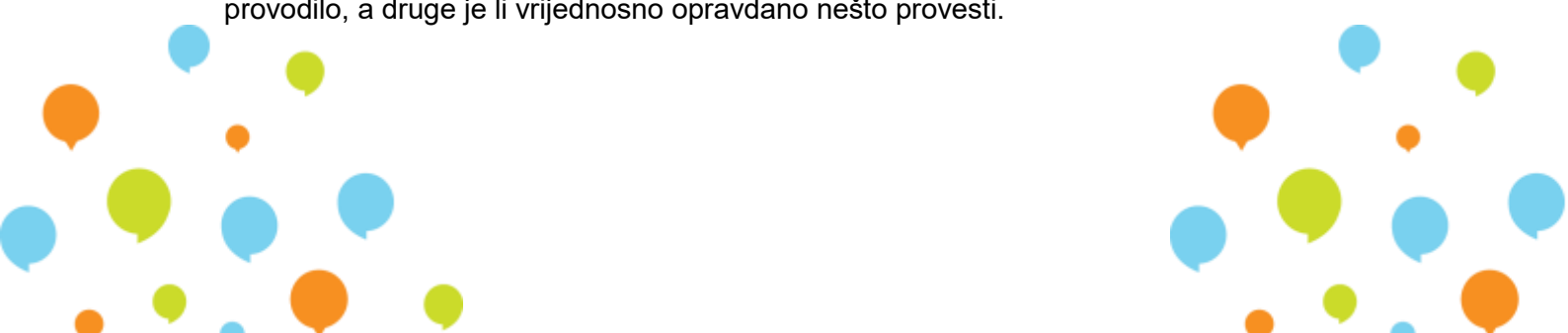
Teza je izjavna rečenica koja određuje o čemu će se u debati raspravljati. Propozicije se zalaže za njenu istinitost i provođenje, dok je opozicija pokušava negirati.

Sve teze u WS formatu započinju ili sadrže riječi „Ovaj dom“ (skraćeno „OD“). Razlog tome jest što format proizlazi iz rasprava u Britanskom parlamentu koji ima domove. Svaka strana doma, to jest različite stranke, zalažu se za suprotne ideje u parlamentarnoj raspravi nastojeći nagovoriti cijeli dom da prihvati njihovo stajalište. Jednako tako, u debati propozicija i opozicija pokušavaju pridobiti glas suca na svoju stranu. Podrijetlo debate u parlamentu vidljivo je i u tijeku debate u kojemu prva i zadnja uvijek govori propozicija kao što i vladajuća stranka otvara i zatvara sjednicu parlamenta.

Najčešće se debatiraju planske i vrijednosne teze. Načelno, glavna razlika među te dvije skupine teza jest u tome da planska zahtjeva plan (model) te je glavni sukob u debati rješava li taj plan neki problem. Vrijednosna se debata pak temelji na sukobi između dvije vrijednosti.

Na primjer planska teza bi bila *OD bi uveo sankcije za političare koji ne ispune predizborna obećanja*. Propozicija u ovoj tezi mora planom objasniti u kojem slučaju i kako bi kažnjavala političare ako ne ispune obećanja dana u predizornoj kampanji. S druge strane, *ODS da je eutanazija opravdana* je tipičan primjer vrijednosne teze u kojoj je glavni sukob između slobode izbora i prava na život.

Ipak, ove teze ne treba gledati kao dvije potpuno odvojene kategorije. Za početak, svaka teza u WS formatu ima svoju vrijednosnu komponentu. Tako u tezi o kažnjavanju političara za neispunjavanje predizbornih obećanja treba govoriti i o vrijednosti vjerodostojnosti političara. Nadalje, U vrijednosnim debatama se mora moći dokazati provedivost teze, ne samo odgovoriti na pitanje treba li ju zastupati. Iz tog razloga u tezi o eutanaziji bilo bi dobro razjasniti tko ima pravo zatražiti eutanaziju i tko je smije izvršiti. Zaključno, planske i vrijednosne teze ne trebamo gledati kao odvojene kategorije nego više kao kontinuum u kojem neke teze zahtijevaju više rasprave o tome kako bi se nešto provodilo, a druge je li vrijednosno opravdano nešto provesti.

Činjenične teze su teze u kojima ne dokazujemo treba li tezu provesti ili je li ona opravdana, već samo raspravljamo o tome jeli teza točna ili nije. Primjer takve teze bio bi *OD smatra da je u sportu previše novaca*. Dakle, propozicija tvrdi da je istina da previše ulažemo u sport dok opozicija tvrdi suprotno. Ipak, kao i sve teze u WS formatu i činjenične teze imaju vrijednosni element. U činjeničnim tezama na temelju neke vrijednosti određujemo je li teza točna ili ne. U gore navedenoj tezi moramo odrediti što je to previše novaca pa primjerice možemo tvrditi da je previše kad nogometaši zarađuju više od doktora, znanstvenika i drugih struka koje možda više pridonose društvu, dakle raspravljamo o vrijednosti pravednosti.

Aktivnosti:

Trajanje	Aktivnost voditelja	Aktivnost debatanata i očekivani odgovori
5 min	1. Upoznavanje Voditelj se predstavlja debatantima te se zatim predstavljaju debatanti. Kratko dogovaraju osnovna pravila rada u klubu.	

5 min	<p>2. Uvodna rasprava</p> <p>Voditelj pita debatante koje bi mogle biti razlike između debate i svađe ili rasprave koje inače vode s prijateljima i roditeljima. Ukoliko debatanti nemaju ideja može im pomoći sljedećim pitanjima:</p> <ul style="list-style-type: none">• Govorimo li u debati kad god želimo ili postoji neki redoslijed?• Možemo li u debati držati govor od pola sata?• Govorimo li u debati samo mišljenja s kojima se slažemo?• Kako odlučujemo tko je pobjednik?• Smišljamo li argumente na licu mjesta ili se pripremamo?	<p>Debatanti uz pomoć voditelja zaključuju da:</p> <ol style="list-style-type: none">1. debata ima pravila – znamo točno tko, kada i koliko dugo govori2. ne zastupamo vlastito mišljenje – postoje prozicija i opozicija3. o pobjedniku odlučuje sudac4. unaprijed pripremamo argumente
-------	--	---

5 min	<p>3. Teze</p> <p>Voditelj debatantima objašnjava kako u debati raspravljamo o tezi. Teza je izjavna rečenica koju je moguće potvrditi ili opovrgnuti. Primjerice ne možemo debatirati na tezu „Sunce je zvijezda“ jer je to činjenica koju ne možemo opovrgnuti. Teza se također bavi nekim uskim problemom, a ne širokom temom. Primjerice, ako je tema sport, debatirat ćemo o užem problemu poput: „OD bi djeci zabranio da budu profesionalni sportaši“, „OD bi dozvolio doping u sportu“ itd. Voditelj debatantima objašnjava podrijetlo riječi „Ovaj dom“ u tezama.</p>	Debatanti slušaju voditelja.
3 min	<p>Voditelj debatantima zadaje kratku vježbu. Debatantima dodjeljuje široke teme i moli ih da pokušaju osmisliti neku tezu iz područja te teme. Ukoliko je potrebno, pomaže im potpitanjima. Neke od tema koje im može zadati: škola, zdravlje, društvene mreže itd.</p>	Debatanti osmišljavaju teze. Neke od teza koje bi mogli osmisliti:
3 min	<p>Voditelj moli učenike da iznesu teze koje su osmislili. Ispravlja ih ukoliko iznose činjenice umjesto teza.</p>	<ul style="list-style-type: none">• školstvo: „OD bi uveo školske uniforme“, „OD bi uveo malu maturu“, „OD bi zabranio mobitele u školi“• zdravlje: „OD bi zabranio brzu hranu“, „OD bi uveo satove zdrave prehrane u školu“• društvene mreže: „ODS da YouTube donosi više štete nego koristi“, „ODS da

10	<p>Voditelj navodi da postoje tri vrste teza; planske, vrijednosne i činjenične. Sve ih objašnjava na primjerima, s tim da više vremena posvećuje planskim i vrijednosnim tezama (ukoliko ih smatra pretjerano složenim u potpunosti). Pokazuje da granica između njih nije sasvim jasna. Najvažnije zapisuje na ploču.</p>	<p>maloljetnici ne bi trebali imati Instagram“</p> <p>Debatanti slušaju voditelj</p>
5 min	<p>Voditelj daje debatantima niz teza i traži ih da odrede je li riječ o vrijednosnoj ili planskoj tezi:</p> <ol style="list-style-type: none">1. OD smatra da je sreća važnija od uspjeha.2. OD bi legalizirao trgovinu organima.3. OD bi uveo suđenje s porotom.4. OD bi zabranio izbore za <i>miss</i>.	<p>Debatanti donose sljedeće zaključke:</p> <ol style="list-style-type: none">1. OD smatra da je sreća važnija od uspjeha. – vrijednosna teza2. OD bi legalizirao trgovinu organima. – vrijednosna/planska -> pričamo o slobodi izbora i sigurnosti, ali trebamo imati i plan kako bi se ovo odvijalo (npr. da se provodi u bolnicama)3. OD bi uveo suđenje s porotom. – vrijednosna/planska teza -> pričamo o pravednosti, ali trebamo imati i plan provođenja (npr. da se porota bira slučajnim izborom)

6 min	Kasnije ih zajednički prolaze uz kratku raspravu u kojoj debatanti moraju objasniti svoja rješenja.	4. OD bi zabranio izbore za <i>miss.</i> – vrijednosna teza
-------	---	---

